

Verplichting tot openbaarmaking van de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van buitenlandse vennootschappen

Een buitenlandse vennootschap die een bijkantoor heeft in België of er één wenst te vestigen, dient haar jaarrekening¹ en haar eventuele geconsolideerde jaarrekening openbaar te maken in de vorm waarin die rekeningen krachtens het recht van de Staat waaronder de vennootschap valt, zijn opgesteld, gecontroleerd en openbaar gemaakt. De openbaarmaking moet gebeuren:

- bij de oprichting van een bijkantoor in België. Het is de vóór die datum recentst afgesloten jaarrekening die dan openbaar moet worden gemaakt (artikel 81, 7° en 82, 11° van het Wetboek van vennootschappen). **Vooraleer die jaarrekening bij de Nationale Bank van België neer te leggen, dient de betrokken buitenlandse vennootschap zich te wenden tot de griffie van de rechtbank van koophandel** in wier ambtsgebied het bijkantoor zal worden opgericht. Het is immers deze griffie welke zorgt voor de noodzakelijke registratie in de Kruispuntbank van Ondernemingen en de toekenning van het ondernemingsnummer (zie verder)
- jaarlijks, binnen een maand na de algemene vergadering en ten laatste zeven maanden na de datum van afsluiting van het boekjaar (artikel 83, 2° van het Wetboek van vennootschappen).

In dit laatste geval moet een sociale balans aan de jaarrekening² worden toegevoegd. Deze sociale balans bevat enkel de gegevens voor het geheel van de in België gevestigde bijkantoren. Of die sociale balans volgens het "volledig schema" moet, dan wel volgens het "verkort schema" mag worden opgemaakt, hangt af van de omvang van het geheel van de in België gevestigde bijkantoren.

1. BIJKANTOOR: BEGRIP

Bedoeld wordt een centrum van werkzaamheden dat voor de buitenwereld is opgericht als een duurzaam verlengstuk van het moederbedrijf en dat een eigen directie heeft (of ten minste een wettelijke vertegenwoordiger). Verder moet het over de nodige materiële uitrusting beschikken om verrichtingen met derden af te sluiten. Op die manier hoeven deze derden zich niet langer rechtstreeks tot het in het buitenland gevestigde moederhuis te richten om eventueel een rechtsband met dit bedrijf te doen ontstaan³.

2. BETROKKEN BUITENLANDSE VENNOOTSCHAPPEN

Het toepassingsgebied van de artikelen 81 tot 83 van het Wetboek van vennootschappen werd gepreciseerd door de Commissie voor Boekhoudkundige Normen in haar advies nr. 110/10 (Bulletin nr. 43 van maart 1998). Samengevat betreft het:

- de vennootschappen die een rechtsvorm hebben aangenomen die overeenstemt met de naamloze vennootschap, de commanditaire vennootschap op aandelen of de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid uit het Belgisch recht, of die bestaan als een personenvennootschap waarvan alle onbeperkt aansprakelijke vennoten één van de drie voornoemde rechtsvormen hebben aangenomen
- de vennootschappen die een andere rechtsvorm hebben aangenomen, op grond waarvan zij in België onderworpen zouden zijn aan de verplichting hun jaarrekening openbaar te maken (b.v.: coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, economisch samenwerkingsverband, vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid voor zover één of meer van hun onbeperkt aansprakelijke vennoten een rechtspersoon is en de vennootschap als groot wordt

¹ Buitenlandse vennootschappen die geen kredietinstelling of verzekeringsonderneming zijn moeten sinds 1991 enkel de jaarrekening van de buitenlandse vennootschap in haar geheel openbaar maken. Buitenlandse kredietinstellingen of verzekeringsondernemingen moeten bijkomend een afzonderlijke jaarrekening voor de in België uitgeoefende activiteiten openbaar maken.

² Artikel 18 van het koninklijk besluit van 4 augustus 1996 betreffende de sociale balans (Belgisch Staatsblad van 30 augustus 1996).

³ Arrest van 22 november 1978 van het Europese Hof van Justitie; zie ook arrest van 18 december 1941 van het Hof van Cassatie.

beschouwd, Europese vennootschap, Europese Coöperatieve Vennootschap en, naar analogie, Europees economisch samenwerkingsverband).

Deze regels gelden voor de vennootschappen afkomstig uit een lidstaat van de Europese Unie of uit een ander land. Ze moeten altijd worden toegepast, zelfs indien het nationaal rechtstelsel die vennootschappen niet verplicht hun jaarrekening in hun land van herkomst openbaar te maken.

3. DE BELGISCHE WETGEVING VOORZIET NIET IN DE OPENBAARMAKING VAN DE JAARREKENING VOOR EEN RECHTSVORM GELIJK AAN DIE VAN DE BUITENLANDSE VENNOOTSCHAP

Een buitenlandse vennootschap die een rechtsvorm heeft aangenomen welke overeenstemt met een Belgische rechtsvorm waarvoor de Belgische wetgeving geen verplichting tot openbaarmaking van de jaarrekening voorziet, moet haar jaarrekening niet bij de Nationale Bank neerleggen. Ze moet wel de sociale balans bezorgen aan de Nationale Bank, sectie "Sociale Balansen"; dit gebeurt zonder kosten voor de betrokken vennootschap. Die sociale balans wordt niet verder door de Nationale Bank beschikbaar gesteld voor derden.

4. RECENT OPGERICHTE BUITENLANDSE VENNOOTSCHAP DIE VOOR HAAR EERSTE BOEKJAAR NOG GEEN JAARREKENING OPENBAAR HEEFT GEMAAKT

Een buitenlandse vennootschap die in België een bijkantoor wenst op te richten maar die voor haar eerste boekjaar geen jaarrekening openbaar heeft gemaakt zonder daarvoor de wettelijke termijnen te hebben overschreden, dient bij de oprichting van een bijkantoor in België geen jaarrekening bij de Nationale Bank neer te leggen.

5. NEERLEGGING VAN DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

De vennootschappen uit een lidstaat van de Europese Unie die door hun nationaal recht verplicht zijn hun geconsolideerde jaarrekening in hun land van herkomst openbaar te maken, moeten bij de Nationale Bank, naast hun gewone jaarrekening, ook een geconsolideerde jaarrekening neerleggen. Als deze vennootschappen in hun land van herkomst vrijgesteld zijn van de openbaarmaking van hun eigen geconsolideerde jaarrekening omdat er op een hoger niveau een geconsolideerde jaarrekening openbaar werd gemaakt, dan is het deze laatste geconsolideerde jaarrekening welke bij de Nationale Bank moet worden neergelegd.

De vennootschappen uit een land dat geen lidstaat is van de Europese Unie, die een rechtsvorm hebben die vergelijkbaar is met een kapitaalvennootschap naar Europees recht, die dochterondernemingen controleren en die qua omvang beantwoorden aan de criteria van de zevende richtlijn, moeten in België naast hun gewone jaarrekening ook hun geconsolideerde jaarrekening neerleggen.

De neerlegging van de gewone jaarrekening en van de geconsolideerde jaarrekening van de buitenlandse vennootschap zijn twee afzonderlijke rechtshandelingen. Elke neerlegging moet voldoen aan de vorm- en betalingsvoorwaarden die door het Koninklijk Besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen zijn bepaald.

6. INHOUD VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening wordt bij de Nationale Bank neergelegd in de vorm waarin ze volgens het recht van de Staat van de vennootschap is opgesteld. Indien sommige elementen uit de jaarrekening (zoals b.v. de resultatenrekening van de kleine ondernemingen of het jaarverslag) in het land van herkomst van de vennootschap niet openbaar moeten worden gemaakt, dient dit evenmin in België te gebeuren. Indien het recht van het land van herkomst van de vennootschap in een vrijstelling van openbaarmaking van haar jaarrekening voorziet op voorwaarde dat een andere financiële staat openbaar wordt gemaakt, dan moet deze laatste financiële staat bij de Nationale Bank worden neergelegd.

De vennootschappen waarvan de effecten op een buitenlandse beurs zijn genoteerd, zijn soms verplicht een omvangrijk dossier bij de instelling belast met het prudentieel toezicht openbaar te maken. In dat geval hoeven de in België openbaar te maken jaarrekeningen niet het volledige voormelde dossier te bevatten. De inhoud ervan mag beperkt worden tot de stukken die door de Belgische wetgeving vereist zijn.

7. TAAL VAN DE NEERGELEGDE STUKKEN

Artikel 85 van het Wetboek van vennootschappen verplicht de betrokken buitenlandse vennootschappen de neer te leggen stukken op te stellen of te vertalen in de taal of één der officiële talen van de rechtbank van koophandel onder wier ambtsgebied het bijkantoor ressorteert. De tussenkomst van een beëdigd vertaler wordt aanbevolen maar is niet verplicht.

De jaarlijks neer te leggen jaarrekening kan daarenboven worden vertaald en neergelegd in één of meer andere officiële talen van de Europese Unie. Zo'n aanvullende neerlegging is evenwel niet verplicht. Als zo'n aanvullende neerlegging toch gebeurt, dan geldt het gewone tarief van de neerleggingskosten.

8. NEERLEGGEN OP PAPIER OF LANGS ELEKTRONISCHE WEG

De jaarrekening of geconsolideerde jaarrekening van een buitenlandse vennootschap kan steeds worden neergelegd op papier. Vanaf 2 april 2007 kan dat ook langs elektronische weg.

8.1. VORMVOORWAARDEN BIJ NEERLEGGING OP PAPIER

De Nationale Bank digitaliseert de op papier neergelegde documenten met een scanner om er snel goed leesbare kopieën in PDF-formaat van aan het publiek te kunnen leveren. Dit verwerkingsproces verloopt grotendeels geautomatiseerd, hetgeen impliceert dat de neergelegde documenten aan de volgende vormvereisten moeten voldoen:

- alleen met zwarte inkt zijn gedrukt op de voorzijde van witte of ivorkleurige bladen van A4-formaat en van goede kwaliteit
- rondom elk blad een strook van ten minste 1 centimeter openlaten en bovenaan het eerste blad een horizontale strook van ten minste 2 centimeter openlaten
- bovenaan elk blad het ondernemingsnummer van de vennootschap vermelden
- geen handgeschreven gegevens bevatten
- een duidelijke leesbaarheid van de gegevens garanderen door een voldoende grootte van de gebruikte karakters en voldoende contrast tussen de gegevens en de achtergrond
- op het eerste blad eigenhandig ondertekend zijn door personen die belast zijn met het bestuur van de vestiging in België, waarbij de naam en de hoedanigheid van de ondertekenaars worden vermeld.

De neerlegging op papier gebeurt door verzending naar de Nationale Bank of door afgifte aan haar loketten. Bij toezending met de post wordt op de omslag vermeld: "Nationale Bank van België - Neerlegging van jaarrekeningen".

8.2. VORMVOORWAARDEN BIJ NEERLEGGING LANGS ELEKTRONISCHE WEG

Als de documenten langs elektronische weg worden neergelegd, dan moeten ze worden opgemaakt in de vorm van een bestand in het PDF-formaat dat voldoet aan alle technische voorwaarden vastgesteld door de Nationale Bank en opgenomen in het "*Protocol voor de neerlegging langs elektronische weg van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen in de vorm van een PDF-bestand*". Dit technisch Protocol wordt door de Nationale Bank beschikbaar gesteld op haar website (zie www.balanscentrale.be).

Om door de Nationale Bank aanvaard te kunnen worden moet het bovendien mogelijk zijn om van zo'n bestand een afdruk te maken met zwarte inkt op wit A4-papier die aan de volgende vormvoorwaarden voldoet:

- rondom elk blad een strook van ten minste 1 centimeter openlaten en bovenaan het eerste blad een horizontale strook van ten minste 2 centimeter openlaten
- bovenaan elk blad het ondernemingsnummer van de vennootschap vermelden
- geen handgeschreven gegevens bevatten
- een duidelijke leesbaarheid van de gegevens garanderen door een voldoende grootte van de gebruikte karakters en voldoende contrast tussen de gegevens en de achtergrond.

De neerlegging langs elektronische weg gebeurt door de upload van het PDF-bestand via de speciaal hiertoe voorziene toepassing op de website van de Nationale Bank. De toegang tot deze toepassing is enkel mogelijk door middel van een door de Nationale Bank erkend digitaal certificaat.

Elke neer te leggen jaarrekening of geconsolideerde jaarrekening en de samen hiermee neer te leggen stukken maakt het voorwerp uit van eenzelfde afzonderlijk geüpload informaticabestand. De neerlegging ervan langs elektronische weg moet bovendien voldoen aan alle technische voorwaarden vastgesteld door de Nationale Bank en opgenomen in het "*Algemeen Protocol voor de neerlegging langs elektronische weg van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen*". Ook dit technisch Protocol wordt door de Nationale Bank beschikbaar gesteld op haar website (zie www.balanscentrale.be).

9. GEBRUIK VAN DE SECTIE 1.1 VAN HET MODEL VAN JAARREKENING

De neer te leggen jaarrekening moet zijn opgesteld overeenkomstig het recht van het land van herkomst van de vennootschap; het gebruik van het (volledig of verkort) model van jaarrekening dat geldt voor jaarrekeningen van Belgische ondernemingen is daarvoor dus niet verplicht.

De buitenlandse vennootschap moet bij een verplichte neerlegging wel gebruik maken van de sectie 1.1 van het "Volledig model van jaarrekening voor ondernemingen" in het Nederlands, het Frans en/of het Duits. Buitenlandse vennootschappen of Europese economische samenwerkingsverbanden naar buitenlands recht **die voldoen aan de criteria van artikel 15 van het Wetboek van vennootschappen ("kleine vennootschappen")** gebruiken evenwel de sectie 1.1 van het "Verkort model van jaarrekening voor ondernemingen". Beide modellen zijn beschikbaar op de website van de Balanscentrale van de Nationale Bank: www.balanscentrale.be > "Modellen van de jaarrekening" > "Modellen voor de jaarrekening van ondernemingen". De vermelding van de nummers van de secties van het standaardmodel die niet werden neergelegd omdat ze niet dienstig zijn, mag worden weggelaten. Ingeval het een geconsolideerde jaarrekening betreft, moet dit duidelijk op het eerste blad worden vermeld.

Adres

Het adres is dat van de hoofdzetel in het buitenland. Het is nuttig het adres van het bijkantoor in België te vermelden in een bijlage van de jaarrekening.

Ondernemingsnummer

Een buitenlandse vennootschap die een bijkantoor in België wenst op te richten, dient zich daarvoor te wenden tot de griffie van de rechtbank van koophandel in wier ambtsgebied het bijkantoor zal worden opgericht. Het is immers deze griffie welke zorgt voor de noodzakelijke registratie in de Kruispuntbank van Ondernemingen en de toekenning van het **ondernemingsnummer**⁴. Dit ondernemingsnummer wordt door de griffier aan de vennootschap meegegeeld en moet door de vennootschap worden vermeld op het eerste blad en bovenaan elk volgend blad van de jaarrekening of geconsolideerde jaarrekening welke daarna bij de Nationale Bank moet worden neergelegd.

Identiteit van de bestuurders, zaakvoerders en commissarissen

De te vermelden bestuurders, zaakvoerders en commissarissen zijn die welke in functie zijn bij de buitenlandse vennootschap op de datum waarop de jaarrekening door het bestuursorgaan werd opgemaakt. Bij voorkeur worden ook de naam en het adres vermeld van de personen die met het bestuur van het bijkantoor in België worden belast.

Personen die de neergelegde stukken dienen te ondertekenen

Artikel 87 van het Wetboek van vennootschappen bepaalt uitdrukkelijk dat de personen die belast zijn met het bestuur van de vestiging in België (en niet de bestuurders van de buitenlandse vennootschap), de openbaarmakingsformaliteiten moeten vervullen. Logischerwijze zijn zij het dan ook die hun handtekening op het eerste blad van de op papier neergelegde jaarrekening of geconsolideerde jaarrekening plaatsen.

10.BETALING

Het tarief voor de neerlegging van een jaarrekening of geconsolideerde jaarrekening van een buitenlandse vennootschap met een bijkantoor in België is hetzelfde als dat voor de neerlegging van een jaarrekening of geconsolideerde jaarrekening van een Belgische vennootschap. Het toepasselijk tarief hangt af van de wijze van neerlegging en van de grootte van de vennootschap. De geldende tarieven kunnen worden teruggevonden op de website van de Nationale Bank.

Voor de wijze waarop de neerleggingskosten kunnen worden betaald, wordt verwezen naar een afzonderlijk document dat u bij de Nationale Bank kan aanvragen of ook op haar website kan raadplegen.

11.GEVOLGEN VAN NIET- OF LAATTIJDIGE NEERLEGGING VAN DE JAARREKENING

De niet- of laattijdige naleving van de verplichting tot neerlegging van de jaarrekening door een buitenlandse vennootschap met bijkantoor in België heeft verschillende gevolgen:

- Jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen afgesloten vanaf 01.10.2005:

De betrokken vennootschappen betalen bij laattijdige neerlegging een tarieftoeslag. Deze vertegenwoordigt een bijdrage in de kosten die de federale overheid maakt voor de opsporing en opvolging van ondernemingen in financiële moeilijkheden en bedraagt:

- 400 €, wanneer de jaarrekening of, in voorkomend geval, de geconsolideerde jaarrekening neergelegd wordt tijdens de negende maand na de afsluiting van het boekjaar
- 600 €, wanneer deze stukken neergelegd worden vanaf de tiende maand en tot de twaalfde maand na de afsluiting van het boekjaar
- 1.200 €, wanneer deze stukken neergelegd worden vanaf de dertiende maand na de afsluiting van het boekjaar.

⁴ Het betreft dus wel degelijk het "ondernemingsnummer", dat betrekking heeft op de juridische entiteit, en niet het "vestigingsnummer", dat eveneens door de griffie wordt toegekend maar dat enkel betrekking heeft op het nieuwe bijkantoor.

Deze bedragen worden echter teruggebracht tot respectievelijk 120, 180 en 360 € voor de kleine buitenlandse vennootschappen.

Deze kostenbijdrage wordt door de Nationale Bank bij de neerlegging geïnd, om vervolgens te worden doorgestort aan de Federale Overheidsdienst Financiën.

- **Burgerlijke sanctie**

De door derden geleden schade wordt, behoudens tegenbewijs, geacht voort te vloeien uit de niet-neerlegging van de jaarrekening binnen de wettelijk gestelde termijn. De bewijslast is bijgevolg omgekeerd: de onderneming moet bewijzen dat de niet- of laattijdige neerlegging van haar jaarrekening de door een derde ingeroepen schade niet heeft veroorzaakt.

12. BUITENLANDSE VENNOOTSCHAPPEN DIE GEEN BIJKANTOOR IN BELGIË HEBBEN, MAAR WAARVAN DE EFFECTEN IN DE OFFICIËLE NOTERING VAN EEN BELGISCHE HANDELSBEURS ZIJN OPGENOMEN

Niet alle bovenvermelde regels zijn van toepassing op deze vennootschappen:

- ze moeten hun jaarrekening niet neerleggen alvorens hun effecten in de notering worden opgenomen, maar wel jaarlijks vanaf het begin van de notering
- hun jaarrekening moet worden neergelegd in de vorm waarin ze in het land van herkomst van de vennootschap moet worden opgemaakt, gecontroleerd en eventueel openbaar gemaakt volgens de wetgeving inzake het openbaar beroep op het spaarwezen en de bescherming van het spaarderspubliek.

13. BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor bijkomende informatie kan u zich richten tot de Balanscentrale, de Berlaimontlaan 14, 1000 Brussel, tel.: +32 2 221 30 01, fax: +32 2 221 32 66, e-mail: balanscentrale@nbb.be. Dit document wordt geregeld geactualiseerd en kan worden geraadpleegd op de website van de Nationale Bank.